

Projekt systemowy

Strategia wprowadzania i oceny międzyobszarowych studiów i badań w uczelniach w kontekście reform szkolnictwa w Polsce

NOTY

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIwersytet
WARSZAWSKI

Ministerstwo Nauki
i Szkolnictwa Wyższego

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

**Nota na temat liczby osób, które zdobyły nową wiedzę
w wyniku realizacji projektu systemowego
„Strategia wprowadzania i oceny międzyobszarowych studiów i badań
w uczelniach w kontekście reform szkolnictwa w Polsce”**

Realizacja celu szczegółowego nr 3 Projektu: Rozpowszechnienie wiedzy dotyczącej indywidualnych studiów międzyobszarowych wśród kadry akademickiej i PKA, obejmowała – oprócz opracowania propozycji rozwiązań modelowych w zakresie 1) zasad tworzenia programów studiów międzyobszarowych (zob. raport z realizacji Zadania 6) i 2) kursów dla kadry akademickiej doskonalących w zakresie zarządzania procesem dydaktycznym (zob. raport z realizacji Zadania 10) – **przeprowadzenie pilotażowych kursów szkoleniowych w zakresie organizacji procesu dydaktycznego.**

Zorganizowano dwa kursy:

- 1) „Dydaktyka akademicka w praktyce – od efektów kształcenia dla przedmiotu do zarządzania procesem dydaktycznym” (Grębiszew, gm. Mińsk Mazowiecki, 11-13 czerwca 2015 r.),
- 2) „Interdyscyplinarna dydaktyka akademicka w praktyce – od efektów kształcenia dla przedmiotu do zarządzania procesem dydaktycznym” (Warszawa, 13-14 listopada 2015 r.).

Uczestnikami kursów (oprócz członków Zespołu realizującego Projekt) były następujące 82 osoby: Maciej Abramowicz, Elżbieta Bardzińska, Magdalena Biesiadecka, Małgorzata Borowska, Marta Bucholc, Magdalena Dąbrowska, Maria Doligalska, Konrad Dominas, Andrzej Dudek, Agnieszka Dziuba, Marta Franciszkiewicz, Maciej Frelek, Małgorzata Głowacka-Grajper, Hieronim Grała, Adam Jagiełło-Rusiłowski, Ewa Janion, Katarzyna Jasińska-Zdun, Maria Kalinowska, Alicja Kamińska, Agnieszka Kamisznikow, Przemysław Kaniecki, Beata Karpińska-Musiał, Karolina Kociemba, Katarzyna Kopczewska, Przemysław Kordos, Ryszard Koziółek, Konrad Kuczara, Agnieszka Kuniczuk-Trzciniowicz, Elżbieta Lewak, Dorota Łagodzka, Wojciech Łapiński, Joanna Majchrzyk, Paweł Majewski, Elżbieta Mańczak-Wohlfeld, Tomasz Matynia, Michał Mizera, Zoja Morochojewa, Karolina Mrozie-

wicz, Edyta Nowak-Żółty, Alina Nowicka-Jeż, Maria Ogonek, Elżbieta Olechowska, Justyna Otto, Hanna Paulouskaya, Maria Piasecka, Jan Podniesiński, Maria Poprzęcka, Violetta Rączewska, Stefano Redaelli, Bogusława Rokoszewska, Gerard Ronge, Anna Rosner, Ewa Rudnicka, Krzysztof Rybak, Katarzyna Sadkowska, Jörg Schulte, Krzysztof Skonieczny, Tomasz Sobierajski, Tetiana Soloshchenko, Walery Stasiak, Katarzyna Stupnicka, Katarzyna Szafranowska, Marek Szczypek, Paweł Śliwowski, Kunnej Takasaeva, Urszula Topczewska, Marek Trippenbach, Marek Węcowski, Emilia Wieczorkowska, Kamil Wielecki, Rafał Więckiewicz, Marlena Wilczak, Katarzyna Wileńska, Zuzanna Wiśnicka-Tomalak, Małgorzata Wiśniewska, Paweł Wojtas, Marta Wojtkowska, Małgorzata Wojtyniak, Hubert Wolanin, Marta Wróblewska, Marcin Zieliński, Marta Zimniak-Hałajko.

Zgodnie z założeniami Projektu osiągnięto w ten sposób (z niewielkim naddatkiem) wynoszącą 80 wartość wskaźnika pomiaru celu określonego jako: Liczba osób, które zdobędą nową wiedzę. Wszystkie ww. osoby podpisały deklarację udziału w Projekcie. Odnośna dokumentacja, zawierająca dane osobowe i kontaktowe, jest przechowywana w archiwum Projektu w siedzibie Wydziału „Artes Liberales” UW.

**Nota na temat wynikających z dobrych praktyk modeli
prowadzenia indywidualnych studiów międzyobszarowych,
przetestowanych w ramach realizacji projektu systemowego
„Strategia wprowadzania i oceny międzyobszarowych studiów i badań
w uczelniach w kontekście reform szkolnictwa w Polsce”**

Realizacja celu szczegółowego nr 4 Projektu: Opracowanie modeli prowadzenia indywidualnych studiów międzyobszarowych wynikających z dobrych praktyk, odbywała się poprzez monitoring rozwoju studiów międzyobszarowych prowadzonych przez Wydział „Artes Liberales” UW (**Zadanie 2**), uzupełniony o analizę historyczną (**Zadanie 1**), porównawczą (**Zadanie 3**) i ogólnosystemową (**Zadanie 5**) oraz o wnioski z realizacji zajęć testowych (**Zadanie 6** i – w mniejszym stopniu – **Zadanie 9**). Wnioski końcowe zostały sformułowane w opracowaniu wspólnym profesorów Jerzego Axera i Marka Wąsowicza *Reguła czy wyjątek? Interdyscyplinarność w polskich uniwersytetach*, zamykającym raport z realizacji Zadania 2 (s. 139-141) i zamieszczone ponadto w aneksie do raportu z realizacji Zadania 6:

Poniżej przedstawiamy siedem modeli studiów interdyscyplinarnych i międzyobszarowych, które mogą wejść w zakres działania środowisk akceptujących Kartę Dobrych Praktyk Interdyscyplinarnych i być wprowadzane w trybie „zmian miękkich” na podstawie decyzji autonomicznych polskich uczelni. Wszystkie one zostały przetestowane w ramach realizacji niniejszego Projektu.

- **Indywidualne studia międzyobszarowe na poziomie licencjackim** (praktykowane już w dziewięciu czołowych uczelniach w postaci Kolegiów Międzyobszarowych Indywidualnych Studiów Humanistyczno-Społecznych lub Kolegiów Międzyobszarowych Indywidualnych Studiów Matematyczno-Przyrodniczych, lub też kolegiów wspólnych – tak w Uniwersytecie Śląskim, a wkrótce – w Uniwersytecie Wrocławskim). Ten model ISM kończy się uzyskaniem przez studenta jednego z dyplomów dyscyplinarnych wydawanych w uczelni.

- **Indywidualne studia międzyobszarowe na poziomie magisterskim** (praktykowane także w dziewięciu czołowych uczelniach w postaci Kolegiów Międzyobszarowych Indywidualnych Studiów Humanistyczno-Społecznych lub Kolegiów Międzyobszarowych Indywidualnych Studiów Matematyczno-Przyrodniczych, lub też kolegiów wspólnych – tak w Uniwersytecie Śląskim, a wkrótce – w Uniwersytecie Wrocławskim). Ten model ISM kończy się uzyskaniem przez studenta jednego z dyplomów dyscyplinarnych wydawanych w uczelni.
- **Międzyobszarowe Studia Doktoranckie** – ta forma w postaci studiów środowiskowych jest praktykowana, przeważnie jednak nie ma charakteru międzyobszarowego, tylko międzydyscyplinarny. W ramach naszego Projektu przeanalizowano kilka wariantów. Wydaje się, że szczególnie obiecujące byłoby tworzenie takich programów humanistyczno-przyrodniczych oraz humanistyczno-artystycznych i humanistyczno-technicznych. Ich prawdziwy rozwój umożliwiłoby dopiero nadanie im charakteru międzyobszarowego oraz autonomicznej struktury programowej wymuszającej pracę zespołową zarówno wykładowców, jak i studentów przy uwzględnieniu indywidualnych zdolności i zainteresowań każdego doktoranta. Takie szkoły doktorskie powinny być skonstruowane wokół wspólnego projektu badawczego. Dobrym przykładem są tu Międzynarodowe Projekty Doktoranckie finansowane swoim czasie przez Fundację na rzecz Nauki Polskiej. Perspektywę rozwojową stanowią mogą właściwie wykorzystane koncepcje Szkół Wirtualnych i Międzynarodowych Agend Badawczych (propagowane przez Narodowe Centrum Badań i Rozwoju oraz Fundację na rzecz Nauki Polskiej, a przewidziane do finansowania ze środków PO-WER). Warunkiem jest przyjęcie rozwiązań prawnych umożliwiających lokowanie tych jednostek wewnątrz struktury uniwersyteckiej, gdzie musiałyby mieć zagwarantowaną autonomię. Ten model międzyobszarowych studiów doktoranckich kończy się uzyskaniem przez studenta stopnia doktorskiego w zakresie jednej z dyscyplin objętych programem. Po postulowanej przez nas reformie prawnej umożliwiającej otrzymywanie doktoratów nie dyscyplinarnych lecz dziedzinowych to ograniczenie zniknie.
- **Międzyuniwersyteckie interdyscyplinarne studia międzyobszarowe I i II stopnia.** Ta forma kształcenia testowana wstępnie w latach 2000-2010 przez Akademię »Artes Liberales« może się dzisiaj rozwijać wyłącznie z pomocą Programu Mobilności Studentów MOST oraz form współpracy międzynarodowej zagwarantowanych porozu-

mieniach między uczelniami. Potencjał jej rozwoju w dotychczasowej formie został wyczerpany. Perspektywy otwiera jednak odnowienie takiej formy studiowania w sytuacji zagwarantowanego porozumieniu o wspólnym wydawaniu dyplomów przez uczelnie współpracujące. Studia tego typu mogłyby się rozwijać w sieciowej współpracy Kolegiów MISH.

- **Prace doktoranckie realizowane pod opieką dwóch lub więcej promotorów z różnych uczelni mające charakter interdyscyplinarny (międzyobszarowy).** Takie działania testowane od siedmiu lat przez Akademię »Artes Liberales« są dzisiaj, pod warunkiem dobrej woli władz uczelni, łatwe do rozszerzenia i mogą być znakomitym sposobem łączenia środowisk wprowadzających Kartę Dobrych Praktyk Interdyscyplinarnych w różnych uniwersytetach.
- **Budowanie osobnych międzyobszarowych kierunków studiów** (co najmniej trzy obszary) wydających własny dyplom na poziomie licencjackim i będących laboratorium innowacji i eksperymentów angażujących gotowych do podjęcia takich zadań studentów i naukowców z całej uczelni. Przykładem może tu być kierunek „artes liberales” w Uniwersytecie Warszawskim. Działyby one podobnie jak Colleges of Liberal Arts and Sciences w najlepszych amerykańskich uczelniach badawczych, ucząc pracy zespołowej i badawczej od samego początku kształcenia.
- **Budowanie osobnych międzyobszarowych kierunków studiów** (co najmniej trzy obszary) wydających własny dyplom na poziomie magisterskim i będących laboratorium innowacji i eksperymentów angażujących gotowych do podjęcia takich zadań studentów i naukowców z całej uczelni. Przykładem może być tu kierunek „artes liberales” w Uniwersytecie Warszawskim. Ale inaczej niż amerykańskie Colleges of Liberal Arts and Sciences byłyby one nastawione na wczesne podejmowanie pracy badawczej mogącej prowadzić do uzyskania doktoratu. Wewnętrzna organizacja tego typu kierunku studiów powinna być podobna do modelu ISM w zakresie daleko posuniętej indywidualizacji programów każdego ze studentów oraz rozbudowanej opieki tutorskiej. W odróżnieniu od ISM duży nacisk kładziony byłby na pracę zespołową kadry nauczającej.

Zgodnie z założeniami Projektu osiągnięto w ten sposób wynoszącą 7 wartość wskaźnika pomiaru celu określonego jako: Liczba przetestowanych modeli.